

MICHAL TOPOR ed.

ČTENÍ

O JAROSLAVU VRCHLICKÉM

antologie*

Básník ve sporech o životnost díla

MICHAL TOPOR ed.

Jaroslav Vrchlický ve své pracovně

ČTENÍ O JAROSLAVU VRCHLICKÉM

Básník ve sporech o životnost díla

antologie*

Kniha vychází s podporou Ministerstva kultury ČR

Na grafické úpravě a předtiskovém zpracování antologie se podíleli studenti Střední průmyslové školy grafické v Praze v rámci projektu CZ.2.17/3.1.00/34166 (OPPA)

Evropský sociální fond
Praha & EU: Investujeme do vaší budoucnosti

Děkujeme Tomáši Brousilovi ze Suitcase Type Foundry
za poskytnutí písma Republic

Recenzovala doc. Mgr. Libuše Heczková, Ph.D.

© Institut pro studium literatury, 2014
Texty a ilustrace © autoři / dědicové, 2014

ISBN 978-80-87899-01-4 [tištěná kniha]
ISBN 978-80-87899-18-2 [PDF]

Úvod

MICHAL TOPOR

*„A varuji před absolutizováním dočasných
polemických front v literární historii“*
Oldřich Králík: F. X. Šalda a Jaroslav Vrchlický.
Příspěvek k velkému tématu (1967)

Úkolem antologie je ukázat rozpravu o Jaroslavu Vrchlickém jako souhru dvojího časování, dvou hledisek – hlediska „přítomnosti“ (a jejích „potřeb“) a hlediska odstupu, úkolu dějepisného, a to v rozmezí let 1903–1942. Dílo Jaroslava Vrchlického bylo bohatě doprovázeno dílčími soudy (nejednou prostě oslavnými), komentáři, polemikami, vysvětlováno, zapojováno do časových i literárně-dějinných rámců již od poloviny sedmdesátých let 19. století, kdy například Jan Neruda nad Vrchlického prvotinou, knihou *Z hlubin*, prohlásil „Lyrik to moderní“ a vypočetl kvality (včetně problematických rysů) debutantova básnického výkonu (Národní listy, 5. 3. 1875).

Antologie vyjímá z takřka stopadesátileté rozpravy užší epochu, ohraničenou jednak prvními roky 20. století, v nichž již samo – pokračující – dílo J. Vrchlického nebylo eminentním podnětem a záminkou k veřejnému sváru, jednak lety čtyřicátými, ve kterých se dovršuje a současně rozpadá či vytrácí (také vlivem redukce veřejného, publikačního prostoru) kriticko-historická perspektiva tázání, s naléhavostí vystavěná a rozvíjená generací kritiků Šaldovy generace a jejich bezprostředních pokračovatelů, žáků. Stranou výboru proto zůstaly jak poválečné výkony začleňování Vrchlického „odkazu“ do aktuálního kánonu za pomoci panujících schémat a emblémů, tak i poválečná produkce literárně-historická (byť nezřídka pozoruhodná, objevná), unikající často z dosahu antologie již svou rozměrnou analyticko-dokladovou aparaturou.

Následující řádky mohou leda naznačit celek soudů a debat o Jaroslavu Vrchlickém. Koncem sedmdesátých let prodělal

Vrchlický první výrazný střet, související s širší rozepří mj. o „národní“ (národně angažované a z české básnické tradice pramenící), resp. „kosmopolitní“ směřování v českém krásném písemnictví. Za iniciační text střetu bývá považována pasáž, již **Eliška Krásnohorská** ve stati *Obraz novějšího básnictví českého* (Časopis Českého muzea, 1877) věnovala právě kritice díla J. Vrchlického. Díky otupení hrotů mezi příslušníky obou „táborů“ a nastolené spolupráci v průběhu první poloviny let osmdesátých mohl Vrchlický stoupat do pozice reprezentativního poety, zprostředkovatele dotud nevidaných básnických hodnot (v překladech a profilech) a patrona mladých kandidátů parnasu – nikoli však nerušeně. Zejména zevrubně rozborná, drobnohledná puristicko-formalistní („estetická“) píle referentů brněnských listů Hlídka literární a Literární listy komplikovala hvězdnou pozici básníka.

V roce 1887 **T. G. Masaryk** v Čase, uplatňuje nárok realismu v pojmání historické látky, označil Vrchlického drama *Exulanti* za „čirý anachronismus“, symptomatický „pro naši dobu, pro naše básnictví a jmenovitě pro divadlo, pro naše divadelní obecenstvo a pro naši – kritiku“. Masarykovo propojení konkrétního básníka díla (a jeho anachroničnosti) se vkusem určitého obecenstva stojí na počátku identifikace Vrchlického osobnosti s estetikou a politikou vyhasínající liberálně-měšťanské éry. Tak se Vrchlickému učila rozumět skupina mladých literátů, kteří svou prestiž spojili s deklaracemi nové estetické citlivosti a kritické bezohlednosti. Zprvu hledali svůj jazyk v listech moravských, po boku kritiků-kantorů, a v úvodu devadesátých let jejich analytická ostří pozvolna protínala i dílo a jméno básníka, k němuž je snad ještě nedávno předtím vábil obdiv.

Prahem k razantní roztržce mezi Vrchlickým a modernistickou částí mládeže se stal článek **Josefa Svatopluka Machara** o Hálkovi, který vyšel v říjnu 1894 v Masarykově revui *Naše doba*. Vrchlického angažmá v následné polemice (proti Macharovu nekolegiálnímu tónu) přispělo k další polarizaci scény a Vrchlický se, de facto definitivně, ocitl mezi „starými“, na rubu společenství „mladých“, jehož křehkost se ovšem projevila hned o několik měsíců později, v rozepřích spojených s manifestem *Česká moderna* (Rozhledy, říjen 1895). Právě napětí mezi adepty „modernosti“

oživovalo a rýsovalo, v řadě erupcí, českou literární (uměleckou, intelektuální) scénu druhé poloviny devadesátých let. **F. X. Šalda** pokračoval v odsouvání Vrchlického mezi beznadějně: v září 1896, nad knihou *Písňe poutníka*, vystavil Vrchlického jako „obratného pána“, diletanta, eklektika úpadkového typu, k jehož ryšům patří „duševní nedostatečnost, lhotejnost, nepevnost, kolísavost, sofistika“.

Ojedinelým pokusem o prolomení pokračujícího míjení mezi „mladými“ a Vrchlickým, který mezitím utužil svou vazbu k spolku *Máj*, byl fejeton **Jaroslava Hilberta**, otištěný v listopadu 1896 ve *Volných směrech*. Vyčetl „našim estetickým metařům“, že si z kopání do Vrchlického učinili zábavný sport, vedený pod hvězdou boje za nové umění – Hilbert proti tomu postavil lásku a obdiv, jež podle něho dosud část mladých k „velkému předchůdci“ pociťuje. Hilbertův text pochopitelně nezůstal bez odezvy. **Jiří Karásek ze Lvovic** nadepsal svou poznámku „Boj o mrtvolu“ a přihlásil se ke „stanovisku našich starých polemik“, konstatuje: „P. Vrchlický klidí, co zasil“. Čas označil Hilbertovu „uměleckou duši“ za „hodně konzervativní a zpátečnickou“, Česká stráž se jej jala poučovat, že povinností mladých je bojovat proti svým předchůdcům (v zájmu pokroku), ať si krev stříká.

F. V. Krejčí reagoval na Hilbertův „prudký výkřik“ vážnějším zamyšlením, jež zčásti – v otázce „Vrchlického člověka“ – Hilbertovi přisvědčilo: „Nedá se upříti, že se o knihách Vrchlického napsalo dosti věcí, které veřejně směřovaly k osobnímu jeho zranění. Stalo se dokonce mlčky přijatým dogmatem mezi mladými, že se nesmí v Vrchlickém psát klidně, bez ostnitých narážek na jeho poměr k mladým – kdo toho neučinil, tomu z některých stran vytýkána hned kompromisnost a poklonkárství“. Jinak ovšem ve věci poezie: „rozlučka v uměleckém nazírání p. Vrchlického a nás mladších je neodčinitelná“ (Rozhledy, 15. 11. 1896).

Rozprava o Vrchlickém v dalších letech spočívala buď v uctivém vítání jeho nových počínů, nebo jejich nepřiliš vzrušené registraci: karty byly rozdány, a objevuje-li se Vrchlického jméno v nějaké polemické výměně, potom leda jako náboj v řežích, v nichž si účty vyřizují jeho nedávní protivníci – jako v létě 1900 v Šaldově při s Karáskem či v souvislosti s prvními bilancemi uplynulé

dekády. F. V. Krejčí v prosinci 1901 reagoval na slova o „kritickém vandalismu“, jimiž časopis Zvon doprovodil jeho stať *Deset let mladé literatury*, ohrazením: „Ostatně mohla i při vši bezohlednosti svého tónu mladá kritika panu Vrchlickému více prospěti než všeska monotónní a uspávající vůně kadidla, jehož se mu dostávalo z kruhů, dnes Zvonu blízkých“ (F. V. Krejčí: *Deset let prospané literatury*, *Rozhledy*, 28. 12. 1901).

I nastupující kritická generace (Sekanina, Šimek, Sezima, Novák, Theer, Pražák ad.) se nutně učila rozumět dílu Vrchlického ve stínu nevráživosti let minulých, ale také navzdory nim, po svém. Tak **Karel Toman** v únoru 1903 v *Moderním životě* poznamenal: „my, generace ‚nejmladší‘ – abychom užili toho slova, jež hází se nám pod nohy – jsme už daleko oněch bouřlivých dob. Setkáváme se toliko s následky. Nám nebylo přímo ublíženo, my nebyli zataženi v boj, ale cítíme neméně trpce toto rozdvojení, ten despekt“ – vyslovil „uznání a úctu“ k „velké záslužné práci“ básníkově.

Úvod roku 1903 stál ve znamení oslav básnickových padesátin. Prvním textem, který výrazně narušil uctívou dikci jubilejních projevů, byl článek **Viktora Dyka**, otištěný v týdeníku *Přehled* – jeho pokusem o pojmenování základů komplikované, nesamozřejmé pozice J. Vrchlického v síťové českého veřejného života otevíráme tuto antologii. Veřejné pobouření však vyvolal především **Ludvík Lošťák**, jenž pod pseudonymem Long Tom v *Rozhledech* parodicky psal o „oslavě papírové pyramidy“. V našem výboru na Dykův text navazuje výpad **S. K. Neumanna** (1907), který vybaven silně časovou (politickou) fakturou vyměřil znovu, a velice razantně, odmítavě, Vrchlického roli.

Smrt Jaroslava Vrchlického v září 1912 přiměla aktéry někdejších rozepří i mladší literáty k nové konfrontaci s fenoménem Vrchlický. F. V. Krejčí mu věnoval knižní monografii (1913). Z mohutného okruhu projevů reagujících takřka bezprostředně na fakt básníkovy úmrtí, přináší antologie trojici textů: J. S. Machara, F. X. Šaldy a Arnošta Procházky, jako výsek z polyfonie, jíž dominoval dojem, vyslovený Arne Novákem: „A div všech divů, roste a roste, zatímco se od něho vzdalujeme“. Tak jako mnoho jiných tehdy věřil, že smrt je – paradoxně – vykročením k „věčnému životu“ díla: „vychází v dále vítězné slunce věčného života a zalévá

prales osvobozující svou září“ (*Lidové noviny*, 10. 9. 1912). Právě **Arne Novák** se v následných letech snad nejvýrazněji – vedle členů Společnosti Jaroslava Vrchlického, jež od roku 1915 v nepravidelných odstupech vydávala *Sborník Jaroslava Vrchlického* – pokoušel zvrátit ústup Vrchlického ze záře „vítězného slunce“, ztožněně ovšem s kritikou, odbornou reflexí, potažmo čtenářským zájmem: poprvé článkem *Návrat k Jaroslavu Vrchlickému* (publikovaným v říjnu 1917 v týdeníku *Národ*), počínajícím slovy o „tichu, které se u nás až děsivě rozkládá kolem jeho jedinečného zjevu“.

V článku *Deset let*, jež o pět let později otiskl v *Lidových novinách*, konstatoval Novák prostě: „s hluchými jest těžká řeč“. **Šalda** se vehementně přihlásil o slovo a jeho soud vyháněl Vrchlického z přítomnosti – polemicky vůči snaze Novákově, „krocánímu horlení takového katedrového reka z brněnské filosofické fakulty“ (Ještě Vrchlický, *Tribuna*, 1. 10. 1922). I v textech navazujících Šalda rozhodně vylučoval Vrchlického dílo z živé tradice: „pochybují, že bude moci býti kdy naši moderní tradicí Vrchlický, poněvadž není v něm nových forem života, nových forem lásky, družnosti, lidské vroucnosti a zjemnělého bratrství. (...) Masaryk kdysi to jasně poznal a vyznal a vhodil do těchto právě českých temnot svou jasně hořící louč; jak jest možné, že jest v těchto otázkách ještě tolik temna i dnes?“ (*Tribuna*, 12. 11. 1922).

Viktor Dyk tehdy převedl spor na osobní rovinu, zpochybňuje integritu Šaldova postoje: „Komunistické nadšení vdovce po duchu vyprchá, jako vyprchaly jeho předešlé záchvaty (...) Šalda není, nebyl a nebude socialista; Šalda je, cokoli chcete, a v podstatě ubohé nic“ (*Lumír*, 29. 3. 1923). „Problém Vrchlický“ se tu ne poprvé a nikoli naposled proměnil v instrument vyřizování starých nebo nových účtů, přičemž právě poukaz k nepevnosti nároku a vypočítavosti protivníka patřil ke stěžejní výzbroji.

Z roku 1925 naše antologie prostředkuje text jediný – úvahu **Pavla Eisnera**, iniciovanou rozšířenou reedicí překladového výboru Friedricha Adlera z básní J. Vrchlického (*Lipsko* 1925): Eisner volá po odlišném, novém výboru jako jediné šanci, jak Vrchlického vrátit životu, po „lékaři, který by amputoval choré údy, chtěje zachránit život“. V roce 1926 Arne Novák psal o „tažení“ proti Vrchlickému, otiskujeme také reakce Emanuela Chalupného

a F. X. Šaldy. **Šalda** i v dalších letech traktoval Vrchlického jako čelního reprezentanta určité linie dějin českého básnictví, varoval před každou jubilejní rétorikou sugerující potřebnost navazování na tuto linii: „Dnešek volá po zcela nových formách výrazových, které si musí básník ukout z tlaku chvíle a její nutnosti a stvořit si novou funkční hodnotu“ (*Dva básnické osudy: Josef Václav Sládek a Jaroslav Vrchlický*, Šaldův zápisník, září 1932).

Jan Mukařovský, vůdčí člen Pražského lingvistického kroužku, tvůrce strukturalisticky založeného dějepisu literatury, ve stati *O rytmu v moderním českém básnictví* konstatoval cézuru mezi básnictvím Vrchlického (a Čechovy) éry a poetikou „moderní“: „Pro generaci, která čtla Vrchlického a Čecha, byl rytmus prostě ozdobným svátečním šatem jazykového projevu. Byl úpravný a plynul nepřerušným tokem. Povaha dnešního rytmu je jiná: nekouže po povrchu, je těsně spjat s významovou výstavbou básnického díla, kterou současně organizuje i rozrušuje“ (Čin, 7. 6. 1934), v *Poznámkách k sociologii básnického jazyka* vysvětloval výsadní roli „větne melodie (intonace)“ v básnické řeči Jaroslava Vrchlického a Svatopluka Čecha – vedle poukazu k její spjatosti s dobovým politickým řečnictvím – „vývojovou nutností“, jež prý „kázala paralyzovat nějakým způsobem automatickou pravidelnost metrické osnovy, k níž počala směřovat již poezie májovců a kterou do důsledků rozvedlo právě pokolení Ruchu“ (Slovo a slovesnost, 1935). Vrchlického texty se Mukařovskému staly materiálem, na němž dokládal určitý (generačně vedený) model dějin české literatury (stať *Obecné zásady a vývoj novočeského verše*, 1934).

Literárněhistorický odstup byl vlastní také různě zaměřeným komparatistickým sondám, zkoumajícím Vrchlického role prostředníka, překladatele, případně určité téma procházející jeho dílem (stati Josefa Bukáčka, Vítězslava Tichého aj.). Otázky po vztahu mezi Vrchlickým a přítomností byly i nadále probouzeny jubilei – sborník *Živý Vrchlický* (1937) si vepsal úkol doložit, resp. dotázat životnost Vrchlického díla dokonce do svého štítu. Závěr třicátých let přinesl smrt několika výrazných osobností, jež po dlouhá léta – nejednou vyhoceně polemicky – ovlivňovaly debatu o Vrchlickém: v dubnu 1937 zemřel Šalda, v září téhož roku Masaryk, v roce následném Otakar Fischer, v listopadu 1939 Arne Novák.

Událostí počátku let čtyřicátých byl 13. svazek knižní řady Národní klenotnice, reedice sbírek *Strom života* a *Meč Damoklův* (1941) – s předmluvou **Františka Halase**, vyznívající v prorocké dikci: „Roztroušená nádhera jeho díla bude snesena a nad základy české básnické modernosti, jím položené, vztyčí se kopule z mramorů a kovů, které leštil a ryl on, třebaže dostavovat budou jiní.“ V září 1942 se ve Smetanově síni pražského Obecního domu uskutečnila jubilejní slavnost, za účasti „zástupce kulturně politického oddělení úřadu říšského protektora“ a vyztužená projevem ministra lidové osvěty a školství Emanuela Moravce, který ovšem využil příležitosti především ke kritice charakteru „oněch českých kruhů, které se vydávaly za strážce české kultury a za reprezentanty českého světa“, jmenovitě F. X. Šaldy (Národní práce, 14. 9. 1942). Téhož roku vydala Společnost Jaroslava Vrchlického poslední (devatenáctý) svazek svých sborníků; jeho součástí byl také text **Vojtěcha Jiráta** *Jaroslav Vrchlický a požadavek dne*, pronikavě vykreslující komplikovanost Vrchlického poměru k nárokům jeho „doby“ jako směs přitakání a odporu. Jirátovým panoramatickým záběrem duchovních tendencí devatenáctého století a místa Jaroslava Vrchlického v jejich středu náš soubor uzavíráme.

Poválečná reflexe díla Jaroslava Vrchlického, rozprostřená do sérií jubilejních textů různé úrovně, dílčích i zevrubnějších analýz a edičních počínů, skýtá řadu pozoruhodných uzlů. Když Oldřich Králík v září 1947 zkoumal, z perspektivy „doby dvouletek“, aktuální vztah k dílu Vrchlického, psal o rozpacích a bezradnosti, sycené do značné míry autoritativní tradicí odmítání počínající v letech devadesátých: „...pro přicházející pokolení byl vyřízen. Dodnes na jeho tvorbě lpí etikety, které byly raženy před půlstoletím, mechaničnost, planá virtuoza, diletantství a verbalismus. Strašným polemickým náparem bylo rozleptáno úctyhodné dílo J. Vrchlického, znechuceno citlivějším čtenářům na dlouhá desetiletí, ani dnes není onen cejch vymazán“ (Osvobozený Našinec, 7. 9. 1947).

V únoru 1952 **Vítězslav Nezval** doprovodil předmluvou Seifertův výbor z básnického díla Vrchlického; označil Vrchlického za „zjev tak mimořádné velikosti“, že dosud není „změřen

a stráven. Hle, nejbohatší strom, jaký kdy vyrostl v Čechách, strom přeplněný oslnivým ovocem nejrůznějších barev, nejrůznější chuti – a jeho ovoce je neotrháno, nepřebřáno, náš lid je neochutnal, naši básníci šli kolem něho dalekou oklikou“. Závěr plá vírou v blahodárnost podmínek zajištěných panujícím režimem: v nových poměrech se prý čtenáři konečně naučí Vrchlického milovat. Také **Milan Jungmann** konstatoval: „básníkův jásavý zpěv lásky k životu a k lidem se může naplno rozeznít teprve dnes, kdy už je u nás člověk opravdu svobodný“ (Rudé právo, 9. 9. 1952).

V jubilejním textu **Miroslava Ivanova** je režimní kód doveden k banálnímu holdu těm partiím básníkovy díla, „kde zpívá o lásce k životu, k ženě, přírodě, věří v krásný zítřek, kde se zpovídá z lásky k lidu a rodné zemi“ (Literární noviny, 14. 2. 1953). Poučení marxismem-leninismem přimělo také **Julia Dolanského** vykládat Vrchlického pozici z rozporu mezi básníkem a buržoazní společností a ocenit Vrchlického práci, tam kde „ve jménu lásky mezi lidmi a krásy nového života pokynul k budoucnosti, kde se začíná opravdová a nejslavnější epopéj lidstva, svět socialismu a komunismu, svět trvalého míru a štěstí všech“ (Rudé právo, 17. 2. 1953).

Ahistoricky schematizující či idylizující výklady Vrchlického díla (s jedinou, ale o to výraznější trhlinou v práci **Karla Krejčího**, publikované v roce 1953) našly svůj diferencující, zasvěcený protipól teprve na prahu let šedesátých – jednak v kapitole, již **Zdeněk Pešat** napsal pro třetí svazek *Dějiny české literatury* (1961), jednak ve studiích **Jiřího Brabce**. Titíž stáli poté u nových pokusů o životodárný výbor z básnického díla J. Vrchlického – Jiří Brabec spolu s Josefem Bruknerem uspořádali knihu *Host na zemi* (1966), Zdeněk Pešat sestavil knihu *Básně* (1973); antologii zhodnocující Vrchlického básnické formální mistrovství (bohatství realizovaných žánrů) počátkem osmdesátých let přichystal **Rudolf Havel** (*Zahrada slov*). Ediční práce představovala paralelní příležitost k vytrvalému a systematickému studiu Vrchlického díla – v tom ohledu je třeba zmínit projekt *Básnického díla Jaroslava Vrchlického*, který v letech 1948–1963 pod redakčním dohledem Alberta Pražáka a za účasti Vítězslava Tichého, Karla Poláka a Josefa Moravce vydal na dvacet svazků, a edici Vrchlického

Intimní lyriky, již pro Českou knižnici připravili Milada Chlábková, Miroslav Červenka a Jiří Kudrnáč (2000).

Vrchlický se po roce 1945 pozvolna proměnil v dokonalý fakt historický, předmět jubilejních shrnutí a sporadických, více či méně nápaditých badatelských sond – k těm nejnápaditějším patří jistě texty **Alexandra Sticha** z první poloviny osmdesátých let; podstatnou ukázkou odborné reflexe díla Jaroslava Vrchlického přinesl sborník *Kapitel zur Poetik: Vrchlický und der tschechische Symbolismus* z roku 2003 (konference proběhla v prosinci 1997).

I. Hlasy distance

K jubileu Jar. Vrchlického

VIKTOR DYK

Novinář (v extázi): Píseň! Lyrika! Epika! Komédie! Tragédie! Ženy!
J. HILBERT: 16. ÚNOR 1903, OSLAVNÁ SCÉNA

*Goethe: Jménem světové literatury, jíž otevřel nový svět,
že uvedl ji do své otčiny, pozdravuji básníka. Překladaťeli
sterých děl: Sláva!*

TAMŽE

Jaroslav Vrchlický v Bystré u Poličky, září 1906

Nepoložil jsem bez úmyslu oba tyto citáty před své glosy: ilustrují dobře dva důvody, jež u Vrchlického podněcují k entuziasmu jeho čitatele amerického ducha, kteréž ironizuje Hilbert: mnohotvárnost jeho žánrů a početnost jeho děl. Tito *velkoindustrielní* počítají en gros: dílo? Nikoliv: sterá díla, záplava, množství – nikoliv hodnota a váha. Je to veliké ponížení, kterého se může dostati někomu; zasluhuje ho jubilar?

*

Především bych si položil předběžnou otázku: podnikne jediný z těch nesčetných, kdož budou oslavovati nebo i odsuzovati Vrchlického u příležitosti jeho padesátiletí, podnikne jediný obtížnou a ohromnou práci revize díla jeho? „Tisíce vzruchů, *miliony* lidských ozvuků“, jak počítá *velkoindustrielní* v scéně oslavné? Knihy se kupí, záplava knih – obětuje se někdo, aby na základě této lektury napsal drobný, objektivní článek? Věc je ta: našel by se velmi pravděpodobně, kdyby bylo přesvědčení, že Vrchlického nutno číst celého, že každá kniha jeho je doplňkem jeho fyziognomie, jedním z článků jeho vývoje.

Neexistuje, žel, toto přesvědčení.

Autor, u něhož axiomatem přijatým jest, že nemusí být celý čten, aby byl celý posouzen, autor, u něhož se nevěří v sečlenění a vnitřní spojitost jeho děl, jest jistě zajímavým zjevem. Je něco fatálního v této zajímavosti. A uvážíme-li vše blíže, jest to i něco smutného. Cos horečného je v činnosti Vrchlického. Od díla k dílu, od překladu